FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 14 ta' Marzu, 2002

Kaw\a Numru 7
~itazz. Nru. 1355/00JRM

MORINA AQUASPORT LIMITED

vs

EASTERN STAR LIMITED

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fit-30 ta' {unju, 2000, li bih il-kumpannija attri`i ippremettiet:

Illi s-so`jeta' attri`i kienet xtrat \ewg vetturi tat-tip FAW Trucks bin-numru ta' registrazzjoni SUB-001 u SUB-004 ming]and is-so`jeta' konvenuta, fuq]las tas-somma ta' Lm4,000 depositu, g]all-]abta ta' Novembru 1997;

Illi hekk kif bdew jintuzaw dawn il-vetturi, kien jidher `ar illi dawn ma kienux jifil]u g]at-tip ta' xog]ol u uzu rikjest minnhom u bdew jizviluppaw ]sarat fihom, tant li s-so`jeta' attri`i ]adithom it-tnejn g]at-tiswija g]and is-so`jeta' konvenuta u dan g]al diversi drabi f'temp ta' ftit xhur;

Illi g]alkemm is-so`jeta' konvenuta ippruvat issewwi dawn il-]sarat g]and is-so`jeta' konvenuta, kif hawn fuq ing]ad, il-vetturi baqg]u ma jistg]ux jintuzaw, u g]alhekk dawn l-istess vetturi [ew ikkonsenjati lura lis-so`jeta' konvenuta fis-Sajf tal-1998 , kif jirrizulta minn kopja ta' ittra uffi`jali hawn annessa u mmarkata Dok. "A";

Illi s-so`jeta' konvenuta [iet interpellata diversi drabi tersaq g]ar-risoluzzjoni tal-kuntratt ta' bejn il-partijiet g]ar-ragunijiet premessi, anke permezz ta' ittra uffi`jali datata 6 ta' Lulju 1998 u ta' protest gudizzjarju datat 20 ta' Mejju 1999, izda baqg]et inadempjenti;

Illi tali a[ir tas-so`jeta' konvenuta, kif debitament interpellata, ikkaw\a danni konsiderevoli lis-so`jeta' attri`i, u g]adu jikkaw\a danni lill-istess so`jeta' attri`i;

G]alhekk is-so`jeta' attri`i talbet lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex g]ar-ragunijiet premessi:

1. Tiddikjara rezolut bejn il-partijiet il-bejg] ta\-\ewg vetturi tat-tip FAW Trucks, bin-numri ta' registrazzjoni SUB-001 u SUB-004 rispettivament;

2. Tordna lis-so`jeta' konvenuta tersaq g]at-trasferimenti relattivi ta\-\ewg vetturi mal-awtoritajiet kompetenti fi \mien qasir u perentorju, u fin-nuqqas u fl-eventwali kontuma`ja tas-so`jeta' konvenuta tappunta kuraturi deputati sabiex jidhru g]an-nom u fl-interess tas-so`jeta' konvenuta fuq l- istess trasferiment;

3. Tordna lis-so`jeta' konvenuta tirrifondi u tirrestitwixxi d-depositu ta' Lm4,000 im]allsa lis-so`jeta' konvenuta fuq il-bejg];

4. Tiddikjara s-so`jeta' konvenuta responsabbli g]all-]sarat u g]ad-danni sofferti mis-so`jeta' attri`i;

5. Tillikwida l-ammont ta' danni hekk sofferti, jekk ikun il-ka\ permezz tal-operat ta' periti nominandi;

6. Tikkundanna lis-so`jeta' konvenuta t]allas l-ammont ta' danni hekk likwidati lis-so`jeta' attri`i;

Bl-ispejje\, inkluzi dawk tal-ittra uffi`jali datata 15 ta' Lulju 1998 u tal-protest gudizzjarju tal-20 ta' Mejju 1999, u bl-img]ax mid-data tal-ittra uffi`jali sal-effettiv pagament kontra s-so`jeta' konvenuta in[unta minn issa g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija attri`i, flimkien mad-dokument mag]ha mehmu\;

Rat in-Nota mressqa fil-31 t'Awissu, 2000, li biha l-kumpannija m]arrka e``epiet:

1. Illi l-ewwel tliet talbiet dedotti fi`-`itazzjoni g]ar-risoluzzjoni tal-bejg] ta\-\ewg vetturi de quo huma perenti u preskritti g]at-tenur tal-art. 1431 (1) tal-Kodi`i ~ivili;

2. Illi subordinatament u bla pregudizzju g]all-ewwel e``ezzjoni it-talbiet kollha huma irritwali u nulli g]ax ma [ewx preceduti b'talba g]al dikjarazzjoni li l-vetturi kellhom difett mo]bi jew xi kaw\ali o]ra li tista' twassal g]ar-rexxissjoni ta' bejg], liema talba kellha ritwalment tkun preordinata g]at-talbiet kontenuti fi`-`itazzjoni;

3. Illi ir-ragunijiet dedotti g]ar-risoluzzjoni tal-bejgh fil-premessi ta`-`itazzjoni f'kull ka\ ma jatg]ux lok g]al tali rexxissjoni b]ala rimedju g]ax kull xerrej hu presunt li jara sew li dak li ser jixtri jg]odd g]alih;

4. Illi mhux minnu li s-so`jeta' attri`i ikkonsenjat i\-\ewg vetturi lura lis-so`jeta' e``ipjenti kif allegat fil-premessi ta`-`itazzjoni, kif ser jirrizulta waqt it-trattazzjoni tal-kaw\a, u f'kull ka\ fl-assenza ta' a``ettazzjoni tal-konsenja lura mis-so`jeta' e``ipjenti, is-so`jeta' attri`i imissha iddepozitat l-imsemmija vetturi l-Qorti]aga li qatt ma g]amlet;

5. Illi lanqas ma hu minnu li l-vetturi kellhom xi]sarat li ma setg]ux jissewwew jew li jirrenduhom mhux tajbin g]all-uzu;

6. Illi kull talba g]ad-danni hija irritwali g]ax dan mhux ir-rimedju li tag]ti il-li[i lix-xerrej fil-ka\ minnu prospettat f'din il-kaw\a;

7. Salvi e``ezzjonijiet ulterjrui u b'riserva ta' kull azzjoni g]all-]las tal-bilan` tal-prezz li qed issir bl-infraskritta kontro-talba;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija m]arrka, flimkien mal-erba' (4) dokumenti mehmu\in mag]ha;

Rat illi mal-imsemmija Nota tal-E``ezzjonijiet il-kumpannija m]arrka ressqet Kontro-talba kontra l-kumpannija attri`i;

Rat l-imsemmija kontro-talba u d-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija m]arr ka, flimkien mal-imsemmija erba' (4) dokumenti mehmu\in man-Nota tal-E``ezzjonijiet;

Rat in-Nota mressqa fit-30 t'Ottubru, 2000, li biha l-kumpannija attri`i e``epiet illi l-azzjoni rikonvenzjonali tas-so`jeta' konvenuta hija infondata sew fil-fatt kif ukoll fid-dritt, stante li l-vetturi mertu tal-kaw\a in e\ami kienu difettu\i u mhux idoneji g]ax-xog]ol ta' l-e``ipjenti u g]alhekk kienu [ew ikkonsenjati lura lis-so`jeta' konvenuta g]all-]abta ta' Lulju, 1998; salvi e``ezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija attri`i;

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet dwar it-tieni e``ezzjoni tal-kumpannija m]arrka;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degrieti tag]ha tal-10 ta' Jannar, 2001, 15 ta' Frar, 2001, 29 ta' Marzu, 2001, 3 ta' Mejju, 2001, 14 ta' {unju, 2001, 3 t'Ottubru, 2001, 22 ta' Novembru, 2001, u 9 ta' Jannar, 2002, li bihom]alliet il-kaw\a g]as-sentenza dwar l-ewwel e``ezzjoni tal-kumpannija m]arrka;

Ikkunsidrat:

Illi bil-kaw\a, il-kumpannija attri`i qeg]da tfittex lill-kumpannija m]arrka tersaq g]at-t]assir ta' kuntratt ta' bejg] ta' \ew[(2) vetturi li irri\ultaw difettu\i u m'humiex tajbin g]all-iskop li g]alih inxtraw, u kif ukoll g]all-]las tad-danni m[arrbin minnha;

Illi, min-na]a tag]ha, il-kumpannija m]arrka qeg]da tg]id li mhux minnu li l-vetturi kienu difettu\i u xliet lill-kumpannija attri`i b'g]add ta' nuqqasijiet marbuta mal-]arsien ta' x'kellha tag]mel l-istess kumpannija attri`i kieku tassew riedet te]les minnhom u mir-responsabbilta' dwarhom. Minbarra dan, il-kumpannija m]arrka ressqet talba rikonvenzjonali biex titlob lill-kumpannija attri`i t]allas il-bilan` tal-prezz miftiehem, parti minnu rappre\entat b'import ta' kambjala, a``ettata mill-istess kumpannija attri`i;

Illi, madankollu, il-kumpannija m]arrka qeg]da te`epixxi preliminarjament li l-kumpannija attri`i g]alqilha \-\mien li

tmexxi ‘l quddiem din il-kaw\a min]abba li kienu g]addew i\jed minn sitt (6) xhur minn meta l-vetturi kienu nbieg]u[1];

Illi din is-sentenza g]andha tqis is-siwi tal-imsemmija e``ezzjoni preliminari;

Illi l-li[i nnifisha tg]id li, g]ar-rigward tal-bejg] u sakemm ma jkunx [ie me]lus mix-xerrej bi ftehim espress[2], il-bejjieg] huwa obbligat li jag]mel tajjeb lix-xerrej g]all-]a[a mibjug]a kemm dwar id-difetti li ma jkunux jidhru tal-]a[a mibjug]a, u kif ukoll dwar it-tgawdija tal-istess]a[a mill-molestja ta’ terzi[3];

Illi r-rimedju mog]ti mil-li[i ta]t kull wa]da mi\-\ew[garanziji huwa differenti. F’din il-kaw\a ma jid]ol xejn l-aspett tal-molestja fil-pussess pa`ifiku;

Illi, l-li[i tag]raf li f’ka\ ta’ azzjoni dwar difett mistur, ix-xerrej g]andu \ew[azzjonijiet[4]: jew li jag]\el li j]oll il-kuntratt u jitlob il-]las lura tal-prezz im]allas (l-azzjoni redibitorja) jew li jitlob li j\omm il-]a[a imma jitnaqqas parti mill-pre\\ ekwivalenti g]at-telf li x-xerrej ikun [arrab min]abba d-difett (l-azzjoni estimatorja);

Illi, fil-ka\ ta’]wejje[mobbli, il-li[i tag]ti lix-xerrej sitt (6) xhur \mien biex jifta] il-kaw\a kontra l-bejjieg]: dawn jibdew jg]addu minn mindu jo]ro[id-difett jew minn mindu x-xerrej imissu ntebah bih; filwaqt li, fil-ka\ ta’]wejje[immobbli, fi \mien sena (1) minn dak inhar tal-kuntratt jew minn meta jkun]are[id-difett jew ix-xerrej seta’ jintebah bih[5];

Illi, fil-ka\ pre\enti, l-kumpannija attri`i tis]aq li l-azzjoni tag]ha m’hijiex wa]da ta]t il-garanziji, kif imfisser hawn fuq, imma wa]da li tinbena fuq l-obbligazzjoni kondizzjonali ri\oluttiva ta]t l-artikolu 1068 tal-Kodi`i ~ivili (Kapitolu 16),

---

[1] Art 1431 tal-Kap 16

[2] Art. 1410 tal-Kap 16 (dwar il-pussess pa`ifiku)

[3] Art. 1408 tal-kap 16

[4] Art. 1427 tal-Kap 16

[5] Art 1431(1)(2) tal-Kap 16

marbuta mal-artikolu 117 tal-Kodi`i tal-Kummer` (Kapitolu 13). Hija tg]id li mkien fil-premessi tal-att ta`-`itazzjoni u inqas u inqas fit-talbiet ma jo]ro[li hija qeg]da te\er`ita azzjoni fuq il-garanzija. Min-na]a tag]ha, il-kumpannija m]arrka tg]id li l-azzjoni attri`i hija wa]da li taqa' b'mod `ar ta]t l-azzjonijiet tal-garanzija, ukoll jekk l-att ta`-`itazzjoni dan ma tg]idux, u g]alhekk hija milquta bi\-\mien perentorju msemmi fl-artikolu 1431;

Illi l-Qorti tqis li l-aqwa parametri biex wie]ed jifhem x'g]amla ta' azzjoni jkun beda l-attur hija li ji[u miflija t-termini tal-att ta`-`itazzjoni. Hija regola [enerali ta' pro`edura, li l-g]amla ta' kaw\a hija g]a\la ta' u determinata mill-attur, u mhux minn x'ja]seb l-im]arrek. Daqstant ie]or, is-siwi ta' kaw\a huwa meqjus mill-g]a\la li jkun g]amel l-attur;

Illi fi kliem sempli`i, l-kumpannija attri`i qeg]da tg]id li xtrat \ew[(2) vetturi ming]and il-kumpannija m]arrka, u meta bdiet tu\ahom, sabet li ma kinux tajbin g]all-g]amla ta' xog]ol li g]alihom kienu nxtraw. Inqalg]u]sarat u l-kumpannija m]arrka]aditom biex iddurhom. L-imsemmija nuqqasijiet baqa' ma nstabx tarf tag]hom, u l-kumpannija attri`i riedet troddhom lura. Ftehim dwar dan ma kienx hemm mal-kumpannija m]arrka, minkejja li ntalbet tag]mel tajjeb g]an-nuqqasijiet li sabet ma' wi``ha l-kumpannija attri`i. Minbarra dan, il-kumpannija attri`i qeg]da titlob ukoll li l-kumpannija m]arrka tag]mel tajjeb g]ad-danni m[arrba;

Illi, g]alhekk huwa xieraq li wie]ed jara jekk l-artikoli tal-li[i li ssemmi l-kumpannija attri`i b]ala s-sies tal-azzjoni tag]ha jsostnux l-azzjoni tag]ha kif impostata. Meta l-Qorti taqra l-premessi tara li fl-ebda waqt ma qieg]ed ji[i allegat li l-vetturi kellhom, fil-waqt tal-bejg], xi difett mo]bi. Tg]id, g]all-kuntrarju, li kien wara li bdew jintu\aw l-imsemmija vetturi li "bdew ji\viluppaw]sarat fihom". Min-na]a tag]ha, il-kumpannija m]arrka qabdet ma' din i`-`irkostanza tal-]sarat biex tislet l-argument tag]ha li allura l-kumpannija attri`i qeg]da tressaq azzjoni dwar difetti mo]bija;

Illi huwa minn ewl id-dinja li mhux kull difett f']a[a (spe`jalment o[[ett mekkani\\at) ikun difett insitu fiha mal-bejg]: hemm difetti li ji\viluppaw fil-]a[a mill-u\u (anke ]a\in) li jsir minnha, jew ji\viluppaw fiha min]abba u\u li g]alih kienet imweg]da li tista' tintu\a imma li ma jkunx minnu jew mhux skond il-patti miftehma. F'dawn l-a]]ar \ew[ `irkostanzi, ma japplika xejn il-ka\ tad-difett mistur;

Illi, moqrija f'din il-perspettiva, u meqjusa r-rimedji li qeg]da titlob il-kumpannija attri`i, ma jistax jing]ad li din hija azzjoni mit-tnejn fuq imsemmija li jaqg]u ta]t il-kategorija ta' azzjonijiet tal-garanzija. L-ewwel nett, g]aliex f'azzjoni b]al dik (la fir-redibitorja u wisq anqas fl-estimatorja) mhux mog]ti lix-xerrej attur il-jedd li jitlob il-]las tad-danni. Fit-tieni lok g]aliex il-kumpannija attri`i ssejjes l-azzjoni tag]ha fuq il-kwestjoni tal-kwalita' tal-]a[a mibjug]a li ma taqbilx ma' dak li kien miftiehem;

Illi, fil-ka\ partikolari, jidher li huwa minnu dak li tg]id il-kumpannija attri`i fis-sens li hija qeg]da titlob dikjarazzjoni li jin]all il-kuntratt min]abba l-patt kommissorju, li, f'`irkostanzi b]al dawn, ladarba ma japplikax *ipso facto*, jkun me]tie[li tintalab dikjarazzjoni f'dan is-sens mill-Qorti[6]. Jekk dan huwiex mist]oqq jew le ma jistax jing]ad f'dan l-istadju tal-kaw\a, imma waqt it-trattazzjoni fil-mertu. I\da, jekk dak li ikkunsidrat il-Qorti hawn fuq ji[i mag]dud mal-massima legali *ut melius valeat quam pereat*, wie]ed g]andu jsib li l-azzjoni kif imfassla g]andha titqies bla xkiel ta' xejn wa]da kif tfissirha l-kumpannija attri`i;

Illi, fil-fehma tal-Qorti jsegwi g]alhekk li l-e``ezzjoni tal-preskrizzjoni mtellg]a mill-kumpannija m]arrka ma tapplikax g]all-ka\ u ma tistax ti[i milqug]a;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

---

[6] Ara App. Kumm **24.10.1938** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Grech vs Saliba*** (Kollez. Vol: **XXX.i.688**), App. Kumm. **12.5.1939** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Parnis vs Grech pro et noe*** (Kollez. Vol: **XXX.i.758**); u App. Kumm. **23.12.1940** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Bu[eja noe vs Galea et*** (Kollez. Vol: **XXX.i.915**) u s-sentenzi msemmija fihom

**Ti`]ad l-ewwel e``ezzjoni** tal-kumpannija m]arrka b]ala wa]da mhux applikabbli g]all-kaw\a kif imressqa, u tordna li l-kaw\a tg]addi g]at-trattazzjoni tal-e``ezzjoni preliminari li jmiss, bl-ispejje\ ta' din id-de`i\joni kontra s-so`jeta' m]arrka.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
14 ta' Marzu, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,
14 ta' Marzu, 2002